

ДО МИНИСТЪРА НА ЕНЕРГЕТИКАТА

СТАНОВИЩЕ

на Хабитат България по Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката

<https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=7739>

Уважаеми г-н Радев,

В мотивите за предлагане на горепосочения законопроект е записано, че той има за цел да въведе разпоредбите на Директива 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019, относно общите правила на вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС. Част от предложените изменения и допълнения са свързани и с изпълнение на реформите „Либерализация на пазара на електроенергия“ и „Разработване на дефиниция и критерии за енергийна бедност“ от Плана за възстановяване и устойчивост на Република България. След като се запознахме с текста оставаме с впечатлението, че след неуспеха с изменението на Закона за енергия от възобновяеми източници, в този ЗИД на ЗЕ се прави опит да се транспонира и Директива (ЕС) 2018/2001, за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници, макар това да не е изрично упоменато.

ЗИД на ЗЕ дава дефиниция за домакинства в енергийна бедност и уязвим клиент за снабдяване с електрическа енергия, както и определя компетентните органи и техните роли, което е стъпка напред. Но ЗИД на ЗЕ не дава реални възможности на тези лица да станат произвеждащи потребител, или prosumer, както и нетно отчитане, каквито категория се въведени и в Румъния и в Гърция и дори в Северна Македония. Това би помогнало с неголеми инвестиции да се намали чувствително енергийната бедност на тези домакинства.

ЗИД на ЗЕ предлага нов субект Активен клиент, но зададените характеристики не дават възможност за лесно и ефективно оползотворяване на произведената, но непотребена за собствени нужди електрическа енергия, като например връщане в мрежата. Считаме, че трябва да се даде възможност на домакинствата в енергийна бедност да могат лесно и бързо да инсталират микро енергийни обекти – до 0,8 kW и мини енергийни обекти – до 10,8 kW, при условия на нетно отчитане, а не да бъдат третирани по същия начин, както производители с енергийни обекти с мощност 10 MW.

В Член 17 на Директива 2018/2001, Процедури чрез обикновено уведомяване за свързване към мрежата, се казва: 1. Държавите членки установяват процедура чрез обикновено уведомяване за свързване към мрежата, според която инсталациите или агрегираните производствени единици на потребителите на собствена енергия от възобновяеми източници и на демонстрационните проекти с електрическа мощност от 10,8 kW, по-малка или еквивалентна за свързване, различно от трифазна връзка, трябва да се свързват към мрежата след нотификация на оператора на разпредели телната система.

В РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2016/631 за установяване на Мрежов кодекс за изискванията за присъединяване на производителите на електроенергия към електроенергийната мрежа, в чл.5 се определя значимостта на модулите за производство на електроенергия. **Модулите с мощност под 0,8kW не се считат за значими за мрежата и битовата верига.**

Такива соларни модули с мощност под 0,8 kW, известни още като Plug-in PV или буквално преведено на български език, щепселни соларни модули, са вече широко разпространени сред домакинствата в Германия, Австрия, Холандия и др. европейски държави. Електроенергията произведена от тези модули се ползва с директно включване в контакт на битовата верига и главно за собствени нужди на домакинствата, но излишъкът се подава към мрежата на оператора. Режимът на присъединяване на такива модули, известни още като “балконски” модули е само регистрация при мрежовия оператор, който сменя електромера с двупосочен.

Количествата енергия, които тези модули генерират е малка и както вече бе отбелязано, не са значими за мрежата и битовата верига. Тези микро-инсталации поради изключително лесното им инсталиране и безопасна експлоатация, биха могли да се въвеждат в енергийно бедни домакинства. Те имат ниска себестойност (около 400 Евро), но висок потенциал за информиране на гражданите за възможностите за оползотворяване на слънчевата енергия и намаляване на разходите за енергия с около 30%. Те ще послужат и за мотивиране на домакинствата да инсталират и по-големи слънчеви енергийни системи в жилищните сгради, в рамките на стандартния капацитет на битовата верига от 10,8 - 12 kW.

Въз основа на гореизложеното, ПРЕДЛАГАМЕ в Закона за енергетиката да се направят следните промени:

1. Да се въведе диференциран подход за домакинства, които произвеждат електрическа енергия в рамките на капацитета на битовата верига, като се създадат в **Допълнителните разпоредби на ЗЕ следните нови категории:**
 - **1аб. Активен битов клиент** - Битов клиент, който инсталира в жилищен имот, енергиен обект с мощност, ненадвишаваща предоставената мощност и точката на присъединяване съвпада с мястото, където е монтирано средството за търговско измерване на потребяваната ел енергия;
 - **23а. Микро енергиен обект за производство на електрическа енергия** – инсталация с мощност до 0,8 kW, разположена в жилищен имот на битов клиент;
 - **23б. Мини енергиен обект за производство на електрическа енергия** – инсталация с мощност до 10,8 kW, разположена в жилищен имот на битов клиент, по смисъла на Закона за енергетиката;
 - **33.б. Нетно отчитане на електрическа енергия за битови клиенти, инсталирали микро и мини енергийни обекти за производство на ел. енергия** от възобновяеми източници - представлява определянето на разликата между потребената от разпределителната ел.мрежа енергия и внесена в нея електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници на енергия, отчетена виртуално на 6 месечна или годишна

база. При нея произведената през деня неизползвана енергия „се съхранява“ в мрежата и се ползва, когато няма собствено производство, напр. през нощта.

2. **В Чл. 2.** (1) „Основните цели на този закон са създаване на предпоставки за:“, да се добави нова точка 17:

17. въвеждане на политики в полза на уязвимите клиенти и домакинства в положение на енергийна бедност..

3. **В чл.24. да се създаде ал.4 :**

(4).Излишните количества електрическа енергия от микро и мини енергийни обекти, на активни битови клиенти, внесени в мрежата, подлежат на нетно отчитане и се приспадат от потребената от мрежата енергия. Нетното отчитане се регламентира детайлно в правилата по чл.24, ал.3.

4. **В чл.116, ал.1 да се създаде нова точка 5:**

5. За инсталации за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници на **битови клиенти**, когато инсталираната мощност не надвишава предоставената мощност и точката на присъединяване съвпада с мястото, където е монтирано средството за търговско измерване на потребяваната електрическа енергия, се предвижда облекчен ред за присъединяване, както следва:

т.1. За микро енергийни обекти за производство на електрическа енергия от ВИ до 0.8 kW е необходимо само уведомяване и регистрация при оператора на мрежата, без становище по ал.3 и смяна на електромера с двупосочен. Не се изисква уведомяване на общината. Сключва се анекс към съществуващия договор между битовия клиент и оператора за нетно отчитане. *(количествата излишна енергия са пренебрежими и няма нужда от допълнително стимулиране на ползването за собствени нужди)*

т.2. За мини енергиен обект за производство на електрическа енергия до 10,8 kW – уведомяване на общинската администрация и регистрация при оператора, без издаване на становище по ал.3. Сключва се договор с мрежовия оператор за нетно отчитане на не повече от 50% от капацитета на инсталацията. *(това има за цел насърчаването на ползването на произведената енергия за собствени нужди)*

- 5. В Закона за устройство на територията, в чл.151 да се създаде нова алинея 11:**

(11) Горната алинея 10 не се прилага за микро енергийни обекти с инсталирана мощност до 0,8 kW. За същите не се изисква уведомяване на главния архитект на общината преди или след монтажа.

Минчо Бенов,
Директор на Хабитат България

25 август 2023 г.